

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 28. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1915 február 5.

Az oroszok megkezdték Lemberg kiürítését

Bécs, február 4. (Saját tudósítónktól.) Lembergben az orosz kormányzó elrendelte az ostromállapotot. A közpénztárakat elszállították. Minden jel arra mutat, hogy az ellenség a kivonulásra készül.

Breiter Ernőt, Lemberg második kerületének képviselőjét, aki az elfoglalt városban maradt, **letartóztatták és Kiebbe vitték**, mert Bobrinszkinél tiltakozott a január 27-iki pogrom ellen.

Az oroszok döntő ütközetet várnak a Kárpátokban.

Budapest, febr. 4. (Saját tud.) Hágából sürgönyzik:

Szentpétervári jelentés szerint az oroszok a monarchia erőyes támadását várják. Orosz vélemény szerint a terepviszonyok nehézségei miatt csak hetek múltán lehet a Közép-Kárpátokban döntő összeütközés.

Budapest, február 4. (Saját tud.) Amsterdamból táviratozzák: A Daily Telegraph haditudósítója szerint február hó végére várható, hogy az oroszok újrakezdjék offenzívájukat. Az oroszok az operációk félesztendő tartamára rendezkednek be.

A duklai szorosban legnagyobb a harc.

Budapest, február 4. Az Est tudósítója jelenti, hogy az oroszok Tarnow-ot mozsaraink hatásos tüzelése folytán feladták s a körülötte lévő magaslatokon foglaltak állást.

A harc a Dunajec-nél és Biala-nál fokozódik és súlypontja Duklanál van, ahol az oroszok erősen koncentráltak és nagy nyomást gyakorolnak a duklai szorosra. Céljuk ezzel az, hogy ellensúlyozzák a mi, Kelet-Galiciából előretörő offenzívánkat.

Berlinből jelentik, hogy az oroszok Kelet-Galiciából minden tartalékot a Kárpátokra vetettek, mégis vereséget szenvedtek.

Varsót repülőgépek bombázzák.

Budapest, febr. 4. Német repülőgépről három napon keresztül nagy erővel bombázták Varsót és óriási károkat okoztak.

Brest Litovszkban négy lőporraktár felrobbant. Az áldozatok száma ezernél több.

A pápa javaslata az internáltakért.

Budapest, febr. 4. (Tud. cens. táv.) Milanóból jelentik: A pápa a hadviselő hatalmak államfői elé új javaslatot terjesztett. Azt indítványozta, hogy a polgári foglyok

közül az asszonyokat és gyermekeket, valamint az 55 éven felüli férfiakat cseréjék ki Németország és a monarchia állítólag már hozzájárult a javaslathoz.

Német repülőgépek Páris felett.

Budapest, február 4. Hétfőn német repülőgép jelent meg Páris fölött és bombát dobott a városra.

Elsülyedt angol hajók.

Kopenhága, február 4. A Berlingske Titende jelentése szerint ismét négy angol hajónak nyoma veszett.

London, február 4. A Control News azt az értesülést kapta Párisból, hogy az Ikaria gőzös, amelyet Havre mellett torpedólövés eltalált, a kikötőben elsülyedt. A rakomány egy részét megmentették.

Anglia és a japán Vörös-Kereszt.

Budapest, február 4. Liverpooli jelentés szerint tegnap odaérkezett a japán Vörös-Kereszt különítménye, amely mindössze két orvosból, 22 ápolóból, egy titkárból és a tolmácsból áll. Angliában feltűnt, hogy a japáni egészségügyi csapat ily későn érkezett és azonfelül 26 tagból áll csupán, holott köz tudomásu, hogy az orosz hadterén már hónapok óta működik egy 200 főből álló japáni Vöröskeresztes csapat.

A japáni tolmács érdekes magyarázatát adta ennek a különös jelenségnek. A Times szerint, amikor a japáni kormány felajánlotta az angol kormánynak, az kurtán és udvariatlanul csak ennyit felelt:

— Ha jó, akkor küldhetik!

Ez a sértő hang okozta, hogy Japán csak ily szegényes módon támogatja nagy szövetségését az egészségügyi szolgálat terén. A különítmény vezetője Suzeki dr, aki a japán orosz háborúban is részt vett. A másik orvos Oshima dr, a háboru kitérősekor még Németországban tartózkodott.

Fehér hét Czillér áruházában.

3750 darab \equiv himzett női ing

érkezett, melyek leszállítása Galiciába akadályozva lett, sikerült olcsón megvennem. Ezeknek olcsó eladását **HÉTFŐN, 1915. február hó elsején** megkezdem. **Czillér Imre.**

Ismét eltűnt hét angol kereskedelmi hajó.

Budapest, február 4. Londonból érkezett jelentés szerint újabban ismét hét angol hajó tűnt el. A hajók eltűnése összefüggésben van a német tengeralattjárók működésével.

Passet bombázták a német repülőgépek.

Budapest, február 4. (Saját tud.) Amszterdamból táviratozzák: A londoni lapok szerint egy német pilóta tegnap bombát dobott Passera. A károkról hallgat a jelentés.

Mezey Gyula rendőrkapitány fegyelmi ügye.

— A közigazgatási bizottság ülése. —

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta február havi rendes ülését.

A rendes folyó ügyeken kívül egy szomorúan érdekes momentumra volt az ülésnek Mezey Gyula rendőrkapitány büntetőügye. A megvédett ember a kihágási büntetésekből befolyt pénzeket magánál tartotta.

Ezért a polgármester állásától felfüggesztette, a fegyelmit megelőző vizsgálatot a közigazgatási bizottság elrendelte ellene s az iratoknak áttételét a kir. ügyészséghez elrendelte.

A közigazgatási bizottság ülésének lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán távollétében Rimler Károly polgármester elnökölt. Jelen voltak: Komlóssy József, főjegyző helyettes, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Németh István kir. pénzügyigazgató, Kiss István kir. segédtanfelügyelő, Kellner György kir. főállatorvos, dr Déri István v. alügyész, Molnár Imre közigazd. felügyelő, Baróthy Pál kir. ügyész, dr Mayer László v. főorvos, Rádl Ödön, Miskolczy Barna, dr Medvigy Gábor, Sulyok István, dr Adorján Emil, dr Adorján Armin, dr Moskovits József, dr Istvánffy István árvászéki elnök.

Az ülés elején Komlóssy József polgármester helyettes mint előadó bemutatta a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő érdekes adatokat:

A közigazgatási állapot január hónapban népmozgalmi tekintetből kedvezőtlen volt, de az előző hónapéhoz képest javulást mutat. A fertőző betegségek közül a kanyaró 19 esetben, a ronsoló toroklob 20 esetben, 1 halálozással, — a vörheny 5 esetben 2 halálozással, — a hasi hagymáz 67 esetben (46 haretérről jött katona és 6 menekült) elhalt 25, — küteges hagymáz 9 esetben (8 katona és 1 polgári egyén), — vérhas 7 esetben (mind katona) elhalt 4. — Kolera nem fordult elő. Hólyagos himlő 7 esetben fordult elő, akik izolálva vannak. A kellő óvintézkedéseket megtették. — A járványkórházban ápoltak 167 beteget, — a gyermekkórházban 76 fekvő és 363 bejáró beteg gyermek nyert ápolást. — Születet 70 fiú, 76 lány, összesen 146 gyermek, elhalt 132 férfi, 61 nő, összesen 193.

A közbiztonság normális volt, lopás 132, csalás 8, sikkasztás 23, súlyos testi sértés 17, könnyű testi sértés 24 esetben fordult elő.

Jelentését a következő sajnálatos eset felemlítésével fejezi be a polgármester:

Mezey Gyula fegyelmi ügye.

Tisztelettel bejelentem, hogy Mezey Gyula rendőrkapitány ellen az 1886. évi XXIII. t. c. 1 §-ának a) pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendeltem; ezzel egyidejűleg őt állásától felfüggesztettem. Mint-hogy pedig az eddigi vizsgálat adataiból az tűnik ki, hogy nem csupán fegyelmi uton megtorolható, hanem büntetendő cselekmények is forognak fenn, a büntetendő el-

járás megindítása végett az iratokat a kir. ügyészséghez jogerőre emelkedés után átteszem. Az ellene eddig is fogatosított vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a kihágási ítéletek alapján befizetett büntetés pénzeket jogtalanul magánál tartotta. Megemlíteni kívánom, hogy az eddig hiányzó összegből 2561 koronát visszatérített, mely összeg azonban nem fedezi azt a hiányzó összeget, amely eddig is megállapítást nyert. A hiányzó összeg pontos megállapítása végett nevezett rendőrkapitány hivatalába lépésének első napjától kezdődőleg a kihágási ügyosztálynál a legszigorubb vizsgálat fogatosítását rendeltem el.

Dr Baróthy Pál kérte, hogy a büntető bírósághoz nem a fegyelmi vizsgálat után, de előbb tegyék át az iratokat s ezt illetőleg hivatkozik a törvényre, amely előírja, hogy a fegyelmeivel parallel folytassák a büntető eljárást. Példákat hoz fel, hogy hosszú ideig húzódott fegyelmiel, a bűnös tisztviselő jogtalanul huzta a várostól a fizetést. De máskülönbben is, hosszú idő után egyes büntetői momentumok elmosódnak. Kéri, hogy esetleg másolatban tegyék át az iratokat a kir. ügyészséghez.

Komlóssy József szerint joga van az illetőnek a fegyelmi vizsgálatot elrendelő végzést megfellebbezni s akkor ide kerül ismét az ügy s az iratok nem állanak rendelkezésére. A fegyelmi határozat jogerőre emelkedése után tegyék át az iratokat az ügyészséghez.

Dr Adorján Emil azt kéri, hogy kövessük a vármegye példáját s azonnal tegyük át az iratokat.

Rimler Károly nem lát ellentéteket. A jelentés is azt kívánja, hogy ha 15 nap eltelik s jogerős lesz a felfüggesztés, tegyék át az iratokat. Távirati uton megkereste a katonai parancsnokságot, hogy kihallgatás véget bocsássák haza Mezeyt s azon válasz érkezett, hogy az illető a harcban van s megidézhető nem volt. Egyebet nem tehetett, mint felfüggesztette s igyekszik ettől a tisztviselőtől megtisztítani a várost.

Dr Medvigy Gábor az ígérettel nem elégszik meg. A Budaházy esetében is két év óta bírjuk az ígéretet. Utasítja a közig. bizottság a polgármestert, hogy a fegyelmit a büntető eljárástól függetlenül intézze el.

Dr Adorján Emil: Mi lesz, ha tizenöt nap alatt nem válik jogerőssé a felfüggesztés?

Rimler Károly: Átteszik az iratokat az ügyészséghez s a fegyelmi megindul. Pár nap múlva az iratok az ügyészségnél lesznek.

Baróthy Pál: a büntető vizsgálat el van rendelve, az iratokra szükség van. Csak ezt kéri.

Rádl Ödön felveti a kérdést, hogy mi lesz az egyharmad fizetéssel. Girandnál, aki világgá ment s valaki még is felvette az egyharmad fizetését. Budaházinál is ugyanez volt az eset.

Komlóssy József újból hangsúlyozza, hogy a fegyelmit akarták előbb lejártni, mert hivatalvesztést igénylő eset forog fenn, de mert Mezey kihallgatható nem volt, a felfüggesztés jogerőre emelkedése után az iratokat átteszik.

A közigazgatási bizottság a polgármester jelentését azzal vette tudomásul, hogy az iratokat azonnal átteszik a kir. ügyészséghez s a fegyelmit mielőbb folytatásuk le.

Kimélik a polgárokat.

A kir. pénzügyigazgató jelentése kapcsán

Dr Moskovits József kéri a pénzügyigazgatót, hogy a polgárokkal szemben méltányosan járjon el s adó- és illetékügyekben ne tüzzenek ki szigorú árveréseket a mai nehéz viszonyok között. Akinek módjában van fizet, aki pedig nem fizet, az nem is tud fizetni.

Németh István kir. pénzügyigazgató hivatkozik a miniszter rendeletére; mindazok az adózók ellen, akik hadba vonultak, függőben hagyják a behajtást. Azonkívül a pénzügyigazgatónak 1000 koronáig van joga fizetési halasztás adására. Ő tul is megy a méltányosságban hatáskörén, de akik fizethetnek, sőt ahol a mai viszonyok a meggazdagodást mozdítja elő, a végrehajtást feltétlenül fogatosítani kell, mert az államnak is szüksége van a pénzre.

Dr Moskovits József elismeri, hogy a kir. pénzügyigazgató méltányosan jár el, csak kéri, hogy az árveréseket a jelen nehéz viszonyok között minél gyakrabban függeszék fel.

Ezután az egyes albizottságokat alakították meg; minden bizottságba az eddigi tagokat választották s apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Franciaország lefoglalta a pápai békeimát.

Budapest, febr. 4.

Rómából jelentik: Kotte biboros jelentést küldött a pápa részéről az egész katolikus világ számára elfört békeimának Franciaországban történt lefoglalásáról. A jelentésben, amely tegnap érkezett a Vatikánba, a biboros kijelenti, hogy a lefoglalás közvetlen oka néhány anarkista rikkanes bűnös visszaélése volt, akik az imát ezzel a kiáltással kinalgatták: A „pápa azt akarja, hogy Franciaország békét kössön.”

München, febr. 4. (Saját tud.) A Kurjer magán értesülése szerint a francia kormány elkobozta annak az imádságnak a szövegét, amelyet a pápa rendeletére a jövő vasárnap az összes katolikus templomokban el akartak mondani. A tilalom addig érvényben marad, amíg az ima hivatalos interpretálása rendelkezésre fog állani.

A francia szabadkőműves kormány fél attól, hogy a franciák esetleg imádkozni próbálnak.

Megegyezés készül a pártvezérek közt a képviselőválasztásokra?

Egy fővárosi lap írja: Junius elsején jár le a képviselők mandátuma. A törvény értelmében a mandátumokat meghosszabbítani nem lehet, mert közjogi berendezkedésünk szigorúan gondoskodott arról, hogy a ciklust kitolni ne lehessen és így az alkotmányos garancia megsértése nélkül, dacára a háborúnak, a képviselőválasztást ki kell írni és annak megtartását semmi módon sem lehet elodáztatni. Minthogy azonban mégis furesa lenne, hogy amikor fiaink a csatatereken harcolnak nemzetünk élet-halál küzdelméért, akkor az untaugliehek a kerületekben polgárháborusdít játszanak s míg katoná-polgáraink az oroszokkal és szerbekkel vívják nehéz csatáikat, addig mi itthon azért törjük be egymás fejét, hogy ki legyen a vivát, illetékes körök komolyan tanácskoztak azon, hogy ezt a kontroverziát elkerüljék és egy választási harc kitérését a háboruban lehetetlenné tegyék.

Bizonyos oldalról felmerült az az eszme, hogy semmi körülmények közt se írják ki a választásokat, még ha ez az alkotmányos jog látszólagos megsértése lenne is és a kivételes állapotokra való tekintettel kivételes eszközökkel rendezzék ezt az ügyet is. Azonban úgy a miniszterelnök, mint az ellenzék vezéreinek skrupulusai voltak, mert véleményük szerint az alkotmány garanciáit soha semmiféle körülmények között hatályon kívül helyezni nem lehet.

Most végre egy egészséges ötlet merült fel. Az nevezetesen, hogy a ciklus lejártával tehát ez év júliusával még akkor is kiírják a választásokat, ha a háboru eddig eltartana, oszupán a pártok állapotának meg abban, hogy a kerületekben az eddigi képviselőt jelölnek, senki ellenük ellenjelöltet nem állítana és így a választások minden mozgalom, agitáció nélkül egyszerű, egyhangú, szinte csak formai közfelkiáltással történhetnének meg. Ennek ellenében azonban a kormány biztosítaná a pártokat, hogy a ciklus csak a háboru végéig tartana s így a normális rend helyreállítása után rögtön komolyan szavazhatna a nemzet. Ahol pedig az eddigi képviselők bármilyen okból nem vállalhatná mandátumát, ott az uralmon levő párt jelöltjét akceptálná a kerület.

Ez irányban folytak már megbeszélések, amelyeket, minthogy még csak az ötlet embrionális, a legteljesebb diszkrécióval kezelnek. Értesülésünk szerint azonban illetékes tényezők a pártok vezéreivel ebben meg fognak tudni állapodni, az ügyet nagyobb nyilvánossággal is fogják tárgyalni és a megállapodást publikálni.

Igen kedvező a helyzete. A szerdai közös miniszteri értekezleten fontos aktuális kérdéseket tárgyalta, amelyek a háboruval állanak összefüggésben. Jól értesült oldalról erről a következőket közlik:

A katonai helyzet ebben a pillanatban részünkre és szövetségeseink részére igen kedvező. Az a reménykedés, amelyet a győzelem iránt táplálunk, már reális bázis nyert. Egy nagy állami funkcionárius mondotta a következőket:

— Ma talán jobban állunk, mint ellenfeleink, de jobban állunk annál is, mint a hogyan hónapokkal ezelőtt állottunk. Számos remény, amelyet ellenségeink a semlegesekbe helyeztek, teljesítetlenül maradt. Sőt ántántságnak magának is el kell ismernie, hogy politikai spekulációja épp oly elhibázott volt, mint az intrikáknak az a hálózata, amelyet a semleges államokra kidobott.

A középponti hatalmak gazdasági helyzete olyan, hogy a lakosság nyugodtan alha-

zik. Inségbe nem jutunk. A legközelebbi aratásig mindenféle ételmi cikkel el vagyunk látva. Pénzügyi tekintetben a két állam helyzete minden várakozást felülmúlóan kedvező.

Levél a szerb hadifogságból.

— Saját tudósítónktól. —

Két munkásszony mezt tegnap reggel a Bémer-téren. Beszélgettek egymással. Fülelmez is eljutottak a beszélgetés hangjai. Hallottam, amint a feketekabátos remegő hangon mondta:

— Irt az uram tegnapelőtt. Szerbiában van hadifogságban.

— No akkor szegénynek nem lesz valami jó dolga. Szegény urát de sajnálom — válaszolta a barnakabátos.

— A feketekabátos asszony arcára erre a rémület ráncái rajzolódottak és szinte lihegve kérdezte:

— Miért sajnálja? Mi baja lehet?

A barnakabátos asszony sem volt rest és elkezdett egy hosszú mesét.

— Hát sajnálom szegény urát, mert a szerbek a hadifogságban kegyetlenül bánnak vele. Nem adnak neki biztosan enni-valót sem.

Azután ki tudja, látja e még magát valaha. A szerbek bizonyára meg is ölik. Sirhat most már utána. Nem jön az vissza.

A feketekabátos asszony képzelhető milyen érzéssel hallgatta e minden alapot nélkülöző beszédet, amelyet nemcsak a nép egyszerű gyermekeinek ajkairól hallhatunk, hanem még a magasabb műveltségűek körében is divatos e kőszá híresztelés.

A háboru folyamán pedig kiderült, hogy korántsem igazak azok a hírek, amelyek a magyar hadifoglyoknak kegyetlen bánatalmazásáról szólnak. Fordultak elő ugyan egyes esetek, ezek azonban inkább egyes gonoszlelkű emberek tettei voltak.

Azokat, akiknek valamelyik családtagjuk hadifogoly, bizonyára megvizsgáltja majd, az alább következő levél, amelyet G. József küldött haza szüleinek. Az érdekes levél, amely beszédes dokumentuma a hadifoglyok helyzetének, Nisből érkezett a minap. A levél a következőképen szól:

Drága jó Szüleim!

Amit nem reméltem, szerb hadifogságba jutottam. De meglepett az a bánásmód, amelyben az egész uton részesítettek bennünket. Ez a bánásmód, amely egyáltalában nem mondható rossznak, nemcsak az uton tartott velünk szemben, hanem tovább is folytatódott.

Épen ellenkezőjét tapasztaltam azoknak a híreknek, amelyek odabaza széltehen-hosszában jártak, hogy a szerbek kegyetlenül és rosszul bánják a hadifoglyokkal. Hogy mindenesetre fenyves dolgunk nincs, az érthető. Hiszen hadifoglyok vagyunk. Mindamelllett nagyobb panaszra sincs okunk. Éltünk van, ha nem is oly bőségesen, mint odabaza.

Nagyon kérem drága szüleimet, hogy nyugodjanak meg e szomorú tényben, de kétségbeesésre semmi ok nincsen.

Nov. 28-án jutottam hadifogságba. A szerbeknek a harc alkalmával történt zürzavarban sikerült bennünket elfogni. Természetesen sok dolognak keserves hiányát érezzük, mert bizony nem igen látnak el minket a megszokott rendes felszereléssel. Nincs egyebem a rajtam levő ruhánál és így na-

gyon kérem szüleimet, hogy küldjék el számomra mindazokat a dolgokat, amelyekre gondolják, hogy nagy szükségem van. Egy jó erős cipőt különösen kérek, mert itt bizony elég sokat kell járni. Még égetőbb szükségét érzem a pénznek és ezért kérem, legyenek szivesek vagy 40 koronát sürgönyileg küldeni.

A viszontlátásra, ezerszer csókolva drága szüleimet, maradok szerető fiuk

Jóska.

Amint a fiatal ember leveléből kivehető, egyáltalában a hadifoglyok életét az olyan kegyetlennek és vérszomjasnak híresztelt szerbek között sem fenyegeti semmi veszedelem.

Kapnak annyi ellátást, amennyi az életük fenntartására szükséges, s bizonyára nehez nélkülözéseknek vannak kitéve, mégis megvan a reményük arra, hogy a diadalmas hadjárat után forró örömmel térhetnek vissza a szeretett hazai földre.

Annál is inkább kell nekünk, akik itthon vagyunk, munkálkodni, hogy megkönynyítsük a háboru sikeres befejezését és ezzel egyuttal az ellenséges hatalmak kezében levő hadifogoly magyar testvéreink hazatérését.

Az európai népek háboruja és kulturközössége.

A Kath. Kör háborus délutánján előadta:
dr Rédey Kornél.

Amde az ember lelkének szük az ország, erői nem is egy országhoz, hanem az egész világhoz vannak szabva s mihelyt elérkezik a nemzeti műveltség magaslatára, vágyai átesapnak a határokon és gondolatai fáradva, küzdve, versenyezve keresik a világot. S amint a nemzeti közösségek kialakulása is véres áldozatot követelt, akár paraszt-lázadások, akár forradalmak és szabadságharcok formájában, úgy a népek kulturközössége felé is csatatereken vezet az ut keresztül.

A jelen háboru igazolja, hogy a kulturközösséget egyes nemzetek hibásan értelmezik és a kultur egység id-álját úgy szeretnék megvalósítani, hogy a maguk kulturáját rákényszerítik más népekre és más világrészekre elzárván ezeket más nemzetek kulturhatásától.

Már pedig a kultur egységhez hozzátartozik, hogy benne minden nép ereje összeforrjon és szabad jogot nyerjen az érvényesülésre. Churchill angol miniszter mondotta, hogy Angliát és Németországot érvek, ellentétek nem választják el, sőt az angol áruknak igen jó vevői a németek, akik ha eltűnnének a világpiacon, az angolok pótolhatatlan kárt szenvednének. Akár ószinték voltak e szavak, akár nem, annyi bizonyos, hogy a kultura fejlődésének érdeke azt kívánja, hogy a népek egymásnak jó vevői és eladói legyenek, mert minden fejlődés kölcsönhatások eredménye és a legjelentéktelenebb nép elnyomása is erővesztéséget jelent. Az európai népek háboruja nem is onnan támadt, mintha kulturjavarainak kieserülésén nem tudnának megegyezni, — hisz a mai gazdasági párgás bizonyítja, hogy ez életfeltétel számukra — a háboru okát egyes világrészek visszamaradottságában és a kulturközösségtől való elzárásában kell keresnünk.

Ázsiának egyes részei, továbbá Ausztrália, Afrika és Dél-Amerika benszült lakói még nagyon távol állanak a nemzeti műveltségtől, mert nem tudják kihasználni földjeik termőerejét és nyers anyagát s ami

kevés kulturigényük van, az mind európai piacról nyer kielégítést.

De amit ők elmulasztottak kihasználni, kihasználják az európai művelt államok, melyek a gyarmatokban a nyersanyagoktak valóságos kincsét lelő helyeire találtak. Gyarmataikat iparkodnak más művelt államok befolyásától teljesen elzárni és e törekvésük okozta azt az európai feszültséget, melyet a nemzetek külügyminiszterei már évtizedek óta úgy emlegettek, mint a közeli világháború bázisát. Anglia és Franciaország már évek óta aggódva figyelték a német és az orosz nemzet aspirációt a tengerre, míg végre szövetkeztek az egyik versenytárossal, hogy tönkre tegye vele a másikat. Amilyen lehetetlennek tűnik fel erkölcsileg a kultúr népek verekedése a műveletlen népek prédáján, épp olyan merőnek látszik a fejlődés szempontjától.

De mégsem mondható egészen meddőnek, mert — mint a jelek már most is mutatják — a harshe átáramlott a tengeren túlra, azokra a népekre, akik a vén Európa összeveszett és akik már kezdik érezni, hogy őket eddig kihasználták. A gyarmatok népei kezdenek öntudatra ébredni és ha öntudatra ébredésük a szokottnál majd gyorsabban megy végbe, ezt csak annak tulajdoníthatjuk, hogy uraik egymás közt harcolva megkönnyítették nekik a felszabadulást. És ez a felszabadulás — ha mindjárt a távoljövőben következik is be — emeli majd fel az európai népek kulturközösségét, a világ népeinek kulturközösségévé, melyben polgártársaként, köszönti egymást az európai, a néger és az indián.

Ekkor kel fel a világ kulturájának sugaras napja, melynek melegítő erejét az öt világrész népei hozzák elő a természet termő anyagából, hogy a közös munka gyümölcsét egyenlően élvezzék. Hogy most összevesztünk, nem szép dolog és nem is volt szükséges, de aki okozta, az viseli az erkölcsi felelősséget.

Egy táborig kórház sebesültjei között egymás mellett láttam feküdni egy orosz és egy magyar katonát, kik mint régi ismerősök szólították meg egymást angolul. Évekig együtt dolgoztak Amerikában a Pitsburgi vasműveknél és most mint ellenséges nemzetek katonái fogtak egymással kezét a kórházon. A világ kulturközösségének ideálja akkor valósul meg, amikor a világ összes népei így nyújtanak majd kezét az örökre lezajlott csaták után, mint ez a magyar és orosz katona!

(Vége.)

Prémium a katonáknak.

A téli háború borzalmai ellen harcosainknak prémium van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémiumunkat is a Hadseregélyező Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

Tüzér, huszár, gyalogos

vagy

bármely fegyvernemhez

előírás szerinti egyenruhákat ki fogástalanul készít

ifj. Erdős Albert.

Megőszült egy éjszaka alatt.

Az orosz halottrabló. Egy éjjel a csatamezőn.

— Egy sebesült elbeszélése. —

Fehérhaju, mélyen becsott szemű ember fekszik az egyik budapesti kórházban. Alig töltötte be a 20 évet és már is úgy néz ki, mintha jóval túl volna a felszázadon. Az a sajátságos mélyen becsott szempár, mely az ősz koponyából mered reánk, szinte megdöbbentő hatást kelt. Ugyérzi az ember magát ha végig siklik rajta a különös tekintet, mintha valami mágnussal simítanák végig, mely szívja az ember lelkét. Szinte megremeg tőle.

Beszélni kezd.

— Csunya esős délután volt. Élesen vágta arcunkba a végnélküli esőseppeket a szél. Mi a lőárokból feküdtünk. Velünk szembe legalább kétszerannyi muszka volt beásva. Vad kinézésű ázsiai népek lehettek, legalább erre következtettünk riasztó kinézésükből. Mi a legóvatosabban lőttünk. Egyetlen golyót sem pocsékoltuk hiába. Csak az idő ne lett volna olyan türethetetlen. Alkonyatkor előkészültünk a rohamra. Megharasztak a trombiták, elnémultak az ágyuk és mi kiugráva lőárkainkból bősziúten vetettük magunkat az ellenségre. Csodálatos. Az orosz nem futott meg.

Borzalmas vad üvöltéssel ugráltak fel ők is és ép oly hevesen rontottak ránk, mint mi. Iszonyatos reccsés, fegyverropogás, csattogás, ordítás töltötte be a levegőt. Egész sorok dőltek ki mindkét részről. Ujabb és újabb erők rohantak fel anélkül, hogy akár egyik akár másik fél eredményt tudott volna elérni. Egészen besötétedett mikor mindkét fél visszavonult. Egyik sem üldözte a másikat. Este ismét lőárkaiban voltak a csapatok. Roham alatt a karom sebesült meg, amit csak akkor vettem észre mikor elhagyott az erőm s én oda roskadtam a többiek közé. Fegyveremre két ellenséges katona esett élettelenül. Tul az egyik hullán, feküdt a kapitányom, aki a felső lábszárába kapott golyót. Lassanként elcsendesedett az egész harc. Távolból hozott a szél egy egy tompa ágyudörgést, aztán ez is elmaradt s körülöttünk semmi nesz sem volt hallgató. Félelmetes csend borított mindent. Jó, másfél óráig feküdtem a hullák közt mozdulatlanul, mikor megmozdult a kapitányom és fél karra könyökölve felnézett.

— Jaj Istenem! Sőhajtott a kapitány. A magyar szóra lettem figyelmes ekkor vettem észre a kapitányomat. Nem tudtam mozdulni, hogy segítségére lehettem volna. Éjfél előtt tisztulni kezdett az égbolt s a fekete felhők közül óvatosan bujt elő a hold kerek tányérja. Olyan jól esett látni most ezt a jéghideg égi testet. Ugy éreztem, hogy most már nem vagyok egyedül. Még a mellettem fekvő hullák kezei se voltak oly hidegek. Mindketten szólanul bámultuk a fenségesen ragyogó holdat, mintha még sohse láttuk volna. Messze be láttuk a csatateret. Mindenfele fekvő emberi testek, élettelenül s köztük mi ketten. . . . Egyszerre halk léptek zaját hallottam. Nem tudtam felnézni. A kapitány felkönyökölt, de csak úgy, hogy ne nagyon emelkedjék ki a hullákarnyékából.

— Ki jön Kapitány ur!

— A gazember! Sziszegte parancsnokom. Hullá fosztogató!

Most már én is láthattam ezt a pokolból szabadult rémet. Bő köpeny volt rajta. Arca csak akkor volt látható, mikor felemelkedett. Folyton le le hajolt. Minden hullánál megállt. Atkutatta zsebeit, aztán végig simította a kezeket s a gyűrűket húzálta le.

Egyik-másik megmeredt hullá ujjáról nem sikerült a gyűrűt lehuznia, de azért nem hagyta ott a gazember. Övéből széles kést vett elő s egy nyisszantással levágta a gyűrűs ujjakat. Egymásután 10—15 ily rémes csonkítást láttam. Mi volt nekem a pereben a roham veszélyétől való borzadály, mi volt ehez az érzéshez képest a félelem és irtózat, azt leírni nem lehet. Nyilván az a sors várt reám, ami a többiekre. Egyik-másik élettelen testbe, mely gyanusnak tetszett a rabló előtt, beledöfte kését a pokol fájzata. Lépésről-lépésre közeledett hozzánk. Suttogva szólta a kapitányhoz:

— Kapitány ur nincs semmi fegyvere? Revolver? Vagy valami más, mert nekem nincs és nem is birom a karom.

— Nincs semmi.

— Tegyük magunkat halottnak. Talán így megmenekülünk. Többet nem mondhattam, pár lépésre volt tőlünk a fosztogató. Brrr. A gyermekmesékben láttam még ily rém alakot. Az arcából csak az orr és szem nem volt szőrrel borítva. Vadtekinetű, élesen kiálló arcosontu ember volt. Orosz egyenruhát viselt. Most a mellettem fekvő hullához lépett, amely egy orosz katona hullaja volt. Atkutatta a zsebeit. Nem talált semmit. Most a kezeit fogta meg. Vékony karikagyűrű volt az egyik ujján. Durván rántotta meg a gyűrűt, azonban nem sikerült lehuznia. És ekkor borzadtam meg legjobban. Oly nyugalommal húzta elő kését ez a rém, mintha egy száraz galyról lenne szó és egy húzással levágta az ujját. Most hozám lépett. Felém hajolt. Egyik kezével a zsebembe nyult. Éreztem, hogy eláll a szívem verése, egész testemen borzadály futott végig. Félttem, hogy elárulom magam. Arca közel volt arcomhoz. Kellemetlen pálinka szag ömlött a gazember leheletével arcomra. Oh ha akkor nem lett volna átlóve a karom. . . . Uralkodtam magamon. . . . Egyik zsebemben megtalálta az aranyórám, amit magához vett, aztán keresztül lépett rajtam s a kapitányhoz lépett. Atkutatta az ő zsebeit is, de nem talált semmit. A jobbkez kis ujján volt egy kis brilliáns köves gyűrű, azt húzta le, aztán tovább ment. Mind a ketten hálatalten néztünk a köklő égre. Tíz lépésre lehetett tőlünk a rabló és nyugodtan folytatva rémes munkáját. Ekkor a kapitányom megszólalt.

— Nem birom. Borzasztóan fáj a lábam. Meg kell, hogy forduljak.

— Az Istenért kapitány ur, elárulja magát.

— Nem birom. Nem birom. Fel kell könyökölnöm.

Hiába volt minden könyörgésem, a kapitány felkönyökölt. Ebben a pillanatban megfordult a rabló is és egész közel jött a kapitányhoz s mikor meglátta, hogy él, revolvert vett elő, valamint sziszegett fogai közt, aztán főbe lötte a tisztet. A rabló még jó ideig folytatta gaztetét. Helyzetem most még borzasztóbb lett kapitányom nem halt meg azonnal. Iszonyu haláltusája volt s ezt nekem végig kellett nézmem, anélkül, hogy tehettem volna valamit. Hajnal fele megszűnt a haldoklás és megint néma csend borított mindent. Eltűnt a hold is.

Reggelig feküdtem ott abban a rettenetes helyzetben. Akkor jöttek a mi katonáink s nagy sörgödrot ástak. Közben éreztem, hogy elhagy mindem erőm. Szemeim lecsukódtak s félálomban hallottam, hogy megérkeztek a fiuk. Hallottam mikor mondta valaki:

— Az oroszokat külön. . .

Most kétszeresen fogott el a félelem. Ha elhagy az erőm, eltemetnek a többiek.

kel. És ez a rettenetes érzés új erőt adott. Mikor hozzám értek a katonák, minden erőmet összeszedve megmozdultam. aztán elvesztettem az eszméletemet. Harmadnap ébredtem fel s akkor már ilyen ősz voltam.

..HIREK..

A 37-esek köszönete.

Nagyvárad város polgármesterének felhívására a közönség igen sok meleg ruhát, kötött ruhaneműket adományozott a 37. háziezred harcoló katonái részére. Nagyvárad városa szintén beszerzett a háziezred legénysége részére mintegy 3000 pár meleg kapcát, 1000 pár téli keztyűt, sok hósapkát és csuklódvédőt s a közönség adományával együtt elküldte a harcoló, vitéz 37 es bakákknak. Az adományért tegnap köszönő levél érkezett a parancsnokságtól: a következőkben:

Nagyvárad város
tekintetes polgármesteri hivatalának

Nagyvárad.

Nagyvárad város tanácsának határozatából küldött téli felszerelési tárgyak vételét köszönettel igazoljuk.

A szülő város adománya megható figyelem háziezrede iránt, amely száz veszély között is kitartó és elismert bátorságával minden tekintetben rászolgál még az ellenség bámulatára is.

Az adomány küldésével Nagyvárad város nemes közönségének kedves figyelméért legénységünk nevében is hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

Katonáink vitézül küzdöttek eddig is számtalan ellenségeink ellen és bizva bizunk fegyvereink győzelmében.

Isten segítse győzelemre fegyvereinket!
Petrovaradin, 1915 jan. 30.

A cs. és kir. 37. gyalogezred pótzászlóalj parancsnok kezelő bizottsága

Delvart, százados.

Parancsnok helyett: Andor, főhadnagy.

**Küldjünk katonáinknak
thermosüvegeket, teát, konyakot, likórt, csokoládét, cacest.**

Az adományokat köszönettel fogadja s a hadtestparancsnokságokhoz juttatja a honvédelmi miniszterium *Hadsegélyző hivatala*, Budapest, IV. Váci-utca 38.

* Szentségimádás a békéért.

Pápa Ó Szentsége, mint már közöltük, febr. 7-ére egész Európára kiterjedően Szentségimádást rendelt el. Pápa Ó Szentsége rendelkezésének megfelelően a nagyvárad i. szer-tartású székesegyházban vasárnap délelőtt 9 órakor az ünnepélyes szentmise Szentségkítéssel lesz megtartva. A legméltóságosabb Oltáriszentség egész napra lesz kitéve. Délután 5 órakor a fájdalmas olvasó elimádkozásával veszi kezdetét az istentisztelet. Majd elimádkozzák a Minden szentek litániáját s a Pápa Ó Szentsége által elrendelt imát a békéért.

* **Áthelyezés.** A kolozsvári kir. ítélőtábla elnöke dr. Simon Miklós nagyvárad i. kir. törvényszéki segéddijas joggyakornokot a kolozsvári kir. ítélőtábla kerületébe helyezte át.

* **A német császár a Vilmos-huszárokhoz.** Debrecenből jelentik a Magyar Kurirnak: A Debrecenben állomásozó és Vilmos német császár nevét viselő 7. számú huszárezred parancsnoksága táviratot kapott Lorx alezredestől, Frigyes királyi herceg, hadsereg főparancsnok, szárnysegédjétől. A táviratban, melyet Frigyes kir. herceg továbbított, üdvözlés van a német császártól, aki köszönti a hetes huszárokat hősi viselkedésük alkalmából. A távirat szövege a következő:

„Kérem a 7. huszárezreddel közölni a következő táviratot: A német császár Ó Felsége felhatalmazott, hogy az ezrednek az ő üdvözlését átadja. Ó Felsége, a német császár a legnagyobb megelégedéssel a legkegyelmesebben vette az én jelentésemet az ezred bátor magatartásáról. Frigyes, kir. herceg“.

* **Egyházi kinevezés.** A hivatalos lap közli, hogy a király a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Enekes János nyíregyházi esperes plébánost, szabolcsi főesperessé nevezte ki és neki egyúttal a Krompach melletti richnói címzetes prépostságot adományozta.

* **Dr. Illés István gyásza.** Illés Sándorné, szül. Szűcs Anna, Illés Sándor nyug. törvényszéki bíró felesége f. hó 3-án este 11 órakor életének 57 ik évében hosszúságú szenvedés után meghalt. Temetése f. hó 5-én d. u. 3 órakor lesz az olasz temető halottas házában. Az elhunytban dr. Illés István ügyvéd az édesanyját gyászolja.

* **A „Fekete konklávé“.** Rómából jelentik a Magyar Kurirnak: Február másodikán vette kezdetét a Via S. Nicolo da Tolentinon levő „Collegium Germanico-Hungaricum“ a Jezus-társaság nagykáptalanja, amelynek feladata többek között a rend generálisának megválasztása. A választás épen olyan szigorúan zárt ajtók mögött és a legnagyobb titoktartással megy végbe, mint a pápaválasztás és ezért a római nép a „fekete konklávé“ néven szokta emlegetni. Hogy a választási aktus titkossága a lehető legnagyobb, azt bizonyítja az utolsó választás, a mikor a római lapok mindenféle kombinációba boesátkoztak, de egyik sem említette a tényleg megválasztott P. Neruz nevét, aki pedig már a harmadik szavazásnál a legtöbb voksot kapta. A választásra minden tartomány három megbízottat — a provinciálist és két választott tagot — küld ki és így a szavazók száma most 86. A megbízólevelek átvizsgálása után megejtik a szükséges választásokat, majd három napos elmélkedés következik, mely alatt a szavazók megfontolják, hogy kire adják a szavazatukat. Információkat kérni szabad, de mindenféle korteskedés tiltva van. Aki ez ellen vét, elveszti aktív és passzív választói jogát. A negyedik napon, közös áldozás után, melyet az általános helynök — most P. Fine — kezéből vesznek, prédikációt hallgatnak, majd megkezdődik a titkos szavazás, melyet addig folytatnak, míg valamelyik jelölt abszolút többséget nem kap. Az eredményt bejelentik a pápának, aki előbb beleegyezését adja s csak ezután közlik a nyilvánossággal.

* **Dr. Lánzy Józsefné temetése.** Kedden óriási részvét mellett helyezték örök nyugalomra dr. Lánzy József ügyvéd fiatal nejét. A gyászház udvarát és Nagy Sándor-utcát ellepte a gyászoló közönség. A holttest felett dr. Keeskométi Lipót főrabbi tartott gyászbeszédet. A gyászkoest teljesen elborították a szebbnél-szebb

koszorúk. A gyászmenet hosszú kocsisorból kísérve, az újvárosi izr. temetőbe vonult, ahol örök nyugalomra helyezték az élte legszébb idejében elhunyt urinót.

* **Hadi fogoly káptalani tiszt.** A nagyvárad i. sz. káptalani uradalomnak 14 gazdatisztje vesz részt a haretéren folyó küzdelemben. Közülök egyik: Berényi Sándor, a Zsigmond major intézője szerb fogóságba jutott s jelenleg Nisben van. Levelét irt dr. Karácsonyi János apát-kanonokhoz. Levelében azt írja, hogy két golyótól megsebesült s most hála a szerbek gondoskodásainak, állapota erősen javul. Hiszi, hogy a háboru végével egészségesen jöhet haza. Valószínű, hogy a „hálás“ kifejezést a szerb cenzor miatt kellett a levélbe bevenni. — Egy másik káptalani tiszt: Herkelyi József Szent László majori intéző a haretéren főhadnaggyá neveztetett ki s mint parancsőtiszt teljesíti nehéz szolgálatát.

* **Adományok a hadba vonult katonáknak.** A hadbavonult katonák részére a következők küldtek be hósapkát, csuklódvédőt, érmelegítőt Miskolczy Ferenc főispánnak: Baranyi Gáborné, Kardos Bella és növendékei, báró Luzsénzky Lenke, Herzmann N., Leichtmann Mórné, Petrovics Ferencné, Kirch Ferencné. Az aranyat vasért mozgalom céljaira aranytárgyakat küldtek: Kiss Sándor és neje, Bónis János, Körtvélyes Gáborné, Várnai Jakabné, dr. Szöllőssy Ernőné.

* **A szerajevói kivégzés.** A néhai trónörökös pár gyilkosainak kivégzéséről utólag még a következőket jelentik: A halálos ítéletet Seifert bécsi hóhér hajtotta végre. Közönséget nem boesátottak a kivégzés helyére, melyet szuronyos katonák őriztek. Három bitófát állítottak. Először Cubrilovicot vezették az akasztófa alá. A gonosztevő a paphoz vánszorgott és háromszor megcsókolta a feszületet, aztán remegve szólt a lelkésznek:

— Üdvözlöm a feleséget s mondja meg neki, hogy az utolsó pillanatban rá gondolok.

Mikor a hóhér rátette a kezét, felkiáltott:

— Éljen a nép!

Szavait dobpergés nyonta el. Jovanovic remegve lépett a bitó alá. Mikor a kötél a nyakán volt, felhördült:

— Éljen a nép!

Ilies teljesen megtörtén, apatikusan viselkedett.

* **Virághullás.** Pözsér Károly honvéd főszámvevő kis fia Jenőke, f. hó 4-én hajnali 3 órakor rövid szenvedés után 3 éves korában meghalt. Temetése 6-án d. e. 10 órakor lesz a Hattyu-utca 14. számú gyász háztól.

* **Népfölkelők jelentkezése.** Miután a magyar kir. honvédelmi miniszter ur által 500—1915. eln. sz. a kibocsátott hirdetmény alapján a Nagyváradon tartózkodó 1896. és 1895. évben született népfölkelésre kötelezetteknek, valamint az 1891. évi születésű azon népfölkelésre kötelezetteknek, a kik a sorozó vagy felülvizsgálóbizottság által 1914. év végéig fegyverképtelenné osztályoztattak s azoknak a kik állítási kötelezettségüknek eddig eleget nem tettek, legkésőbb 1915. évi február hó 7. ik napjáig bezárólag okvetlenül jelentkezni kell a városi katonai ügyosztályánál (Városháza II. emelet 32. számú szoba), ismételtlen figyelmeztetem a jelentkezésre kötelezettek, hogy ezen kötelezettségüknek annál is inkább tegyenek eleget, mert azok, akik ezen

behívási parancsnak nem engedelmességek, karhatalommal vezetettek elő: s az 1890. évi XXI. t. c. 4. § a alapján egy hónaptól két évig terjedő börtönnel büntetettek. Nagyvárad, 1915. február hó 3. Elemér Ferenc, katonai tanácsnok.

* **Német sebesültek a csendőriskolában.** Német sebesült és és beteg katonák érkeztek tegnap Nagyváradra, akiket a csendőriskolai kórházba szállítottak. A közönségnek meg van engedve, hogy a betegeknek és sebesülteknek ajándékokat és ételmezt vihessen be a kórházba.

* **Kozma Samu postafelügyelő temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Kozma Samu ny. posta- és táv. felügyelő temetése. A gyászhalál megjelentek a posta- és táv. igazgatóság tagjai és a hivatali személyzet teljes számmal. Ottan voltak az elhunyt nagyszámu tisztelői és barátai, Imrik Zoltán tb. kanonok, dr Imrik Gusztáv, dr Schweiger Ede, Debreczy István, dr Papp Károly, Kiss László, Daday József stb. A temetési szertartást Dankó Sándor ref. lelkész végezte, a mely után a masszív erekoporsót feltették a négyes fogatú üveg diszkocsira és megindult az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe a hol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra. A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata rendezte.

* **Adományok a Vörös-Keresztnek.** Dr Konrad Béla és neje dr Lánca Józsefné elhunyt alkalmából koszorúmegváltás címen 20 kornát adományoztak a Vörös Kereszt Egyesület javára.

* **Hős katonák temetése.** A cs. és kir. tartalékkórház közli, hogy *Banjáglan Ziván* 70. gyalogezredbeli közlegény temetése ma délelőtt 10 órakor; *Pükle György* 19. gyalogezredbeli közlegény temetése pedig ma délután 2 órakor lesz a csapatkórházból.

* **Szegény árva orilány** falusi papi háznál házzetendő állást keres. A háztartás minden ágában jártas. Esetleges megkeresés a kiadóhivatalba.

x **Kiadó lakás.** Arany János u. 7. szám alatt négy szoba, ball s mellékhelyiségekkel álló modern lakás május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

x **Három liter** családi rumot készíthe bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle *Rumkivonattal*. A utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **Kiadó lakások.** A kamara székházában, (Teleky u. 11. sz. a.) az alagsorban 2 műhely helyiség, a földszinten pedig egy garcon lakás kiadó.

* **A Polgári** takaré- és segélyszövetkezet felszámoló 17-ik évtársulatának törzsbetétei a reá eső osztalékkal együtt f. hó 5-től kezdve d. e. 9-12-ig kifizetettek.

* **Joghallgató** középiskolai tanulókat tanítását jutányosan elvállalja. Cim: a kiadóban.

x **Családi rum** vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11 számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Megfagyott, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű HARMAT TEJ CRÉME és hozzávaló Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoezy-ut 7/B Telefon 13-02

* **Értesítés.** Azon t. üzletfeleinket kik intézetünknel 6% os hadikölcsön kötvényeket jegyeztek, értesítjük, hogy kivánságukra az ideiglenes kötvényt a nyugta ellenében már kiadhatjuk. *Nagyvárad* *Ipartestületi Hitelszövetkezet* Mezey Mihály u. 4.

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása oéljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedési alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órá. d. e. 9-től 12-ig.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és hó cipők
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczy-uton kapható.**

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél, Szent János utca 3. szám.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

* **Ingotlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatt irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Péntek: Jó éjt Muki!
Szombat: Művészest.
Vasárnap délután: Nebántsvirág; este: A kapitányné (Bemutató)

Doktor ur.

Molnár Ferenc mulatságos bohózatát, a Doktor urat láttuk viszont tegnap este új szereposztásban. Az előadás valóban elsőrangú volt, úgy hogy teljesen egyensúlyozta a kacagtató, de kevésbé valószínű mesét. A címszerepben Tóth Elek szokott kiváló játékában gyönyörködtünk, míg a másik főalaknak, Puzeérnak a megszemélyesítése Sik Rezső számára hozott sok megérdemelt nyílt szini tapsot. Sárkányinét *Rettegny Margit* alakította finom művészettel. Kitűnő volt *Farkas Pál* Cseresznyés szerepében, *Stoll* pedig az ügyvédségét alakjában ügyeskedett. *Polgár Mariska*, *T. Pogány Janka* jók voltak. Külön ki kell emelnünk *Varsa Gyulát*, aki igazi, kiforrott művészettel játszott. Közönség, sajnos nem sok volt.

* **Operaház új igazgatója.** Budapestről jelentik: *Kern Aurélt* a Budapesti Hírlap művészeti rovat vezetőjét, a kiváló zenekritikust kinevezték az Operaház igazgatójává.

A szombati művészt műsora az eddigieknél is nemcsak gazdagabbnak, de — ha lehet — érdekesebb és mulatságosabbnak is ígérkezik. A kacagtató számok közül első helyen kell emlitenünk a Heltai-féle Bernáthék ciklusának folytatását: Bernáthék kikocsiznak, amelynek nemcsak humoros szövege, de frappáns beállításai is nagy hatást fog kelteni. A pompás dialógót E. Kovács Mariska és Tóth Elek adják elő. Saját szerzeményü, humoros számával szerepel a műsorban Farkas Pál és megszólalnak a színpadról ezen a művésztélyn a közkedvelt, vadonatúj stancák is, amelyeket a stancák nagy mesterei: *Polgár Mariska* és *Lakatos Honka* fognak előadni. Nagy sikerre tarthat igényt a műsor kiváló és megkapó egy felvonása: a *Zauzska*, amelyben *Polgár Mariskának* jut egy kiváló szerep, egy ápolónő poétikus szerepe, aki egy sebesült huszár utolsó perceit azzal édesíti meg, hogy parasztleányos ruhában a falu, az otthonba varázsolja vissza a lázas katona gondolatait. Az egyébként is nagy gonddal készített műsor többi számai is mind vonzóak és kedvesek.

Vasárnap délután a csak nemrég sikerrel felelevenített *Nebántsvirág* lesz a műsor, a címszerepben *Vigh Mancival*.

IRODALOM

Uj Idők. A magyar családok képes hetilapja, az Uj idők, közli *Hercog Ferenc* művészi szépségekben gazdag regényét, melynek címe „Magdalena két élete”. *Bárony István* „Kapitány ur Szvengáli” címen érdekes elbeszélést írt. *Divald Kornél* „A régi magyar esipké” vel foglalkozik alapos és színes tanulmányban. *Oláh Gábor*, *Büky György* és *Falu Tamás* versei mellett ott találjuk *Kádár Lehel* „Elvesztett háboru” c. szép elbeszélést, a pillanatfelvételek ötletes apró tréfái, feljegyzések, cikk egy száz év előtti inváziós tervről stb. A képek közül kiemeljük a német császár legujabb képét, egész sorozat az északi haretérről, köztük egy leleplezett orosz hadicsel érdekes feldezésre. A déli haretér képei a tüzérekcióját mutatják be a magyaroknak, *Mühlbeck Károly* fejlecei, képek a nyugati és török haretérről tarkítják még az Uj Idők e heti számát. Mutatványszámot kívánságra ingyen küld a kiadóhivatal, Budapest, VI. Andrassy-ut 16. sz.

Az **Élet** képes heti folyóirat legutóbbi füzeté a következő kiváló, magas színvonalu tartalommal jelent meg: A szenvedés iskolája. Evező. (Költemény.) Irta: Bodor Aladár. A kapitány órája. (Elbeszélés.) Lampérth Géza. Sivataban őserdőben... (Regény.) Qienkievics Bányai Gondolatok. H. Bukovinából. K. Török M. Miklós. Óda. (Költemény.) Magyar Bálint. Pletyka. (Elbeszélés.) Zsoldos László. Kultura. Hétről hétre. Szerkesztői üzenetek. — Az Élet előfizetési ára egy évre 20 K, szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Fehérvári ut 15. sz. alatt van.

„A félkezű ember könyve“

Gróf Zichy Géza régebbi művének: A félkezű ember könyvének újabb kiadását tervezi, hogy ezzel segítsen azokon, akik a háboruban kezüket vagy karjukat veszítették s művét újabb adatokkal akarja kibővíteni s adatgyűjtés céljából alábbi felhívást teszi közzé. Az adatokat a beküldő nevének közlésével akarja művében közzétenni:

Felhívás a félkezűekhez! Elkérem mindazokat, akik már régóta félkezűek, sziveskedjenek velem levélben vagy levelezőlapon tudatni a következőket: 1. Mivel foglalkoznak? 2. Ha ipari vagy mezőgazdasági pályán vannak, mielő segédeszközöket használnak? A postabélyeg árát megtérítem. Gróf Zichy Géza, Budapest, VII., Palmatua 6.

Magyarország társadalma a világháboruban. A József főherceg védnöksége, gróf Tisza István, gróf Zichy János és gróf Ráday Gedeon elnökeite alatt működő Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület hadijótékonysági osztálya egy nagyobb szabású díszmü szerkesztésének és kiadásának előmunkálatait kezdte meg. A díszmü, amelynek jövedelme a háboruban elesett és rokkanttá vált katonák gyermekeinek és árváinak javára fordítódik. „Magyarország társadalma a világháboruban“ címet visel s egy, közéletünk és irodalmunk legkiválóbb egyéniségeiből összeállított ötven tagu szerkesztőbizottság közreműködésével fog megjelenni. A gazdag illusztrációs anyagu mü teljes részletességgel ismertetni fogja az egész magyar társadalom bámulatos gazdagságú, történelmi jelentőségü háborus tevékenységét, a hatóságok, egyesületek, testületek és mágnások háborus akciót s felüleli a legszélsőbb vidéki perifériák minden ilyen irányu munkásságát is.

Legújabb táviratok.

Német győzelmek a franciákon.

Nyugati hadszíntér.

Budapest, február 4. Nagy főhadiszállás jelenti: Az északi tenger és Reims közötti arevonalon csak tűzvérségi harcok folytak. A franciáknak Porthesnél megújított támadásait az ellenség veszteségei mellett visszautasítottuk. Messzigestől északra és St. Menehouldtól északnyugatra csapataink tegnap még támadták az ellenséget. Rohammal áthatoltak három egymás mögött fekvő ellenséges árokvonalon és három kilométernyi szélességben megvetették lábukat a francia főhadállásban. A franciáknak éjjel is folytatott valamennyi ellentámadását visszavertük.

Hét tisztet, hatszázegy főnyi legénységet fogtunk el és kilenc gépfegyvert, kilenc kisebb kaliberü ágyut és sok hadianyagot zsákmányoltunk. Ezenkívül még csak annyit érdemes megemlíteni, hogy Közép-Vo-gezekben első ütközetet vívta egy ski csapat

francia vadászok ellen. Az ütközet reánk reánk nézve eredményes volt.

Keleti hadszíntér.

Kelet Poroszországban az oroszoknak Menneltől délre levő állásaink ellen intézett gyenge támadásait visszautasítottuk Lengyelországnak Visztulától északra eső részében a már említett lovassági harcokhoz csatlakozón kisebb vegyes csapatosztagok csatározása folyt. A Bzura mentén Schaevtől délre az oroszoknak egy éjjeli támadása súlyos veszteségei mellett összeomlott. Bolimovtól keletre támadásaink az ellenség heves ellentámadásaival szemben is előbbrehaladt. A foglyok száma nő.

A Kárpátokban néhány napja a német haderők vállvetve küzdenek az osztrák-magyar seregekkel. A szövetséges csapatok néhez behavazott hegyi terepen a szép sikerek egész sorát érték el. (Miniszterelnökségi sajtóosztálya.)

Lankadatlan harcok a Kárpátokban.

Budapest, február 4. (Hivatalos.) Lengyelországban és Nyugat-Galiciában nevezetes esemény nem történt. A Kárpátokban a harcok lankadatlan hevességgel folynak az arevonalon nyugati szakaszában az ellenséges támadásokat visszautasítottunk. Az erdős Kárpátok középsőszakaszában előnyomuló oszlopunknak tegnap is sikerült újból tért nyerni és néhány száz orosz elfogni. Hőfer. (Miniszterelnökségi sajtóosztálya.)

Elsülyesztett 4000 tonnás hajó.

Budapest, február 4. Távirati uton nyert értesülés szerint a Kronpriur Wilhelm elsülyesztette a Botaro nevű kereskedelmi hajót. Az elsülyedt hajó 4000 tonnás volt.

Anglia üzelmei.

Berlin, febr. 4. A német trónörökös az Assiocated Presse genfi képviselőjének a német trónörökös a következőket mondta.

— Három főszempontot közlök önnek. Először minden német, osztrák és magyar bizonyos a győzelemben és utolsócsepp vérét ide adja. Másodsor eljön a nap, amikor ugy az oroszok, mint a franciák megfogják tudni, hogy Anglia a háboruban csak üzleteiről gondoskodik. Végül mi az amerikaiaktól becsületes politikát várunk.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

az összes foggyvernemek részére, a mai arakon alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendü polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlögeségeket, öltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától. 2128—1915 szám.

Felhívás.

A m. kir. miniszteriumnak az utlevél-kötelezettség elrendeléséről szóló 285—1915 M. E. számú rendelete alapján felhívom városunk közönségét, de különösen a szállodatulajdonosokat, hogy a náluk megszállott külföldiek bejelentésénél az utlevelet is mutassák be, mivel ellenkező esetben az utlevelet felmutatni nem tudó idegen állampolgárok ellen az 1903 évi VI. t. c. 15 §-a értelmében a kihágási eljárás megindítása s ezenkívül az 1903 évi V. t. c. 10 §-a értelmében az állam területéről leendő kitűntetése esetleg kényszer útján leendő eltávolítása iránt intézkedni fogok.

Megjegyzem, hogy az osztrák állampolgárok e rendelkezés alá nem esnek.

Nagyvárad, 1915. január 29.
Dr. Dajka Endre,
r. főkapitány.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya. 2551—1915 szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur f. évi január 31 én kiadott 1303—1915 eln. számú körrendelete értelmében ezennel közhírré teszem, hogy a honvédelmi miniszter ur 19720—1914 eln. számú körrendelete alapján 1915. évi február 15 től kezdve az összes állítási járásokban az 1912. évi LXIX. t. c. 11 §-a alapján foganatosítandó lóosztályozásnál szabványosnak tekintendő árak a következők:

Hátas lovakért (825) nyolcszázhuszonöt korona;
könnyü hámos lovakért (850) nyolcszázötven korona;
nehéz hámos lovakért (1000) egyezer korona;
málhás állatokért (400) négyszáz korona;
Nagyvárad, 1915. február hó 2.

Eleméry Ferenc,
katonaiügyi tanácsnok.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyérdemü közönségének szives tudomására hozni, hogy

Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő **műköszörüldét** nyitottam.

Elvállalok mindennemü borotvák, kések, ollók, hajvágógépek huszörögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörülését. Raktáron tartok mindennemü bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló piperaszereket, mindennemü acél-árukat, ugymint borotvát, ollót, hajnyírógépet yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemü közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston műköszörüs

316—1915. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törv. hat. bizottsága, az elhalálozás folytán megüresedett adópénztárnoki állásnak választás utján leendő betöltését a f. év február hó 11-én megtartandó rendes közgyűlés napirendjére tűzvéni ki, felhívom mindazokat, akik a IX-ik fizetési osztálynak megfelelő törzsfizetés és lakpénz, továbbá 300 korona személyi pótlékkal javadalmazott adópénztárnoki állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve Nagyvárad város főispánja, méltóságos Hlatky Endre urhoz, mint a kijelölő választmány elnökéhez címezve, hivatalomnál (Városháza I. emelet 4. sz.) f. évi február hó 6-ik napjának délután 5 órájáig annyival inkább adják be, mivel az elkészen beadott, vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1915. január 19.

Rimler Károly
polgármester.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától
1168—1914. szám.

Hivatalos hirdetmény.

Felhívom az ebtulajdonosokat, hogy ezen hirdetmény közzétételétől számított 10 nap alatt, illetve legkésőbb március hó 1-ig az ebadó városi pénztárba annál is inkább befizessék, mivel a mulasztók a szabályrendeletileg megállapított ebadó kétszeres esetleg háromszoros összegében fognak elmarasztaltni.

Nagyvárad, 1915. január 16.

Gerő.
rendőrfőkapitány

Felhívás.

A bünygyi nyomozás sikeréhez főképen két körülmény szükséges: először, hogy a felfedezés után a büneset nyomban hozassák a rendőrség tudomására, másodsor, hogy mindaddig, míg a rendőrség helyszínre nem érkezik, annak a felfedezőn kívül senki még a közelébe se menjen.

Nagyváradon az utóbbi időben elkövetett büncselekményeknél az említett követelményekkel szemben éppen az a közönség gyakorlata, hogy a büncselekmények elkövetésének színhelyén nem csak az egész család és cselédség, de gyakran az egész ház és környék összes lakosai nyomban összefutnak a megkezdik a nyomozást és csak napok mulva, amidőn az általuk megejtett nyomozás semmi eredményre nem vezetett — jelentik fel az esetet a rendőrségnél.

Mindhogy az ilyen házinyomozás után eredményt felmutatni rendszerint a rendőrségi nyomozás is képtelen; saját érdekében felhívom a közönséget arra, hogy lopásokat vagy egyéb büneseteket a felfedezés után nyomban tenát éjszaka folyamán is jelentsek a rendőrségen, továbbá míg a rendőrség meg nem jelenik, a helyszínek senkit meg közelébe se bocsájtanak.

Nagyvárad, 1915. január 18.

Dr. Dajka Endre
rendőrfőkapitány.

1300—1915 szám.

Hirdetmény.

A háboruban a családok ezrei vesztik el fenntartójukat. Az elesett hősök özvegyeit nem hagyja el a magyar társadalom, amely ezekben a nehéz időkben példátlan készséggel siet a hadviselés nyomán támadt bajok enyhítésére.

E magyaránnyu társadalmi tevékenység keltette életre azt az eszmét is, hogy intézményesen kell biztosítani a becsület mezején elvérzett katonák családjait a háboru után bekövetkező szociális megpróbáltatások ellen. Ezt a nemes emberbaráti célt kívánja szolgálni a most megalakult „Hungária Hadi Biztosító Pénztár.”

Ez a hadipénztár nyereszkesedés kizárásával alkotott, szövetségi jellegű, tisztán altruisztikus jóléti intézmény amelynek lényege az, hogy az itthonmaradt hitves, szülő, testvér, munkaadó vagy bárki más beiratja a hadbavonult egyént a hadi pénztárba, a háboru után pedig a tagsági járulékból begyűlt összes befizetéseket felosztják azok közt, akiknek javára a háboruban elhalt tagok biztosítva voltak. Egy-egy befizetés egyszersmindenkorra 5 korona és egy egy hadbavonult után legfeljebb 30 befizetés teljesíthető.

Mínél többen lépnek be a pénztár tagjai közé annál nagyobb lesz a háboru után felosztásra kerülő összeg és így közös érdeke mindazoknak, akiknek a haretéren hozzátartozójuk van, hogy a csekély befizetéssel biztosítsák maguknak hozzátartozójuk halála esetére a pénztár bevételében való aránylagos részesedést.

A befizető közzéjárata csupán annyi, hogy ha biztosított hozzátartozója hazatér a háboruból, az érte befizetett csekély tagsági járuléka azoknak a tagoknak javára marad, akik a háboruban elvesztették hozzátartozójukat. Ezt a csekély áldozatot pedig bizonyára szívesen meghozza mindenki, azért az anyagilag nem is értékelhető örömet és előnyért, amit hozzátartozójának a háboruból való szerencsés megtérése jelent.

Kívánatos, hogy a hazafias és emberbaráti céllal megalakított intézmény a legszélesebb körben váljon ismerté. Ez indítja arra a város tanácsát, hogy a Hungária Hadi Biztosító Pénztárt a legmelegebben ajánlja a város polgárainak figyelmébe abban a meggyőződésben, hogy a város polgárai ezt az intézményt ugyan olyan lelkes készséggel fogják támogatni, aminőt a háboros idők jótékony mozgalmában a város polgárai részéről a város tanácsa örömmel tapasztalt.

Nagyvárad város tanácsának 1915. január 27-én tartott ülésében.

Rimler Károly,
polgármester.

Felhívás.

Büncselekmények nyomozása során a rendőrség több ízben tapasztalta, hogy egyes szállodák, vendéglők, kávéházak és mulatóhelyek tulajdonosai és személyzete a gyannusan költséző vendégek könnyelműségét csak kihasználni töreksenek ahelyett, hogy a törvényis rendelkezések értelmében az illetőkre a rendőrség figyelmét kötelességszerűen nyomban felhívják.

Mindhogy a rendőrségnek ilyen esetben az illető bünpártolók ellen a bünygyi eljárás bevezetésén kívül kötelessége az iparendé-lyek megverása iránt is intézkedni: saját existenciájuk érdekében figyelmeztetem a fogadók, vendéglők, kávéházak és a mulatóhelyek tulajdonosait és személyzetét, hogy különösen a mai rendkívüli időkben a gyannusan költséző vagy egyébként is gyannus magaviseletű egyéneknek üzleteikben való tartózkodásáról a rendőrséget nyomban értesítsék.

Nagyvárad, 1915. január hó 30.

Dr. Dajka Endre
r. kapitány.

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granitó, terazzo, műkö és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kívánatra angol cipei berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkismeretesebb és legmesszebb menő jótállás mellett készítek. A nagyérdemű közönség becses partfogását kerli tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE
Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Kiváltjuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillagok,
Villamos lámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2. legróttól minden nagyságban.

Részerező telefonja 55. sz.